

Nederlanders over klimaatbeleid

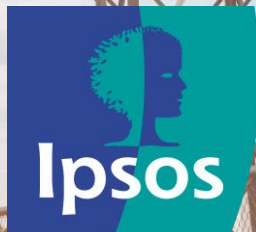
Rapport voor De Telegraaf

Versie 1.0

Project: 19013214

Amsterdam, 28 februari 2019

© Ipsos 2019. All rights reserved. Contains Ipsos' Confidential and Proprietary information and may not be disclosed or reproduced without the prior written consent of Ipsos.

Klimaatbeleid in Nederland

Het klimaat, klimaatverandering, de gevolgen van klimaatverandering en maatregelen om deze gevolgen tegen te gaan, en hoe dat alles te financieren, zijn anno 2019 belangrijke onderwerpen in de Nederlandse politiek.

Er ligt een ontwerp voor een Klimaatakkoord, waarin voorstellen tot maatregelen voor klimaatbeleid zijn gedaan bij het Planbureau voor de Leefomgeving dat nu de effecten van deze plannen doorrekent.

Ondertussen staan de Provinciale Statenverkiezingen voor de deur. In de campagne tot nu toe heeft het klimaatbeleid een prominente plaats ingenomen.

Reden genoeg dus om de mening van de Nederlandse kiezer te peilen. Ipsos heeft in opdracht van De Telegraaf enkele stellingen en vragen aan een representatieve steekproef van Nederlanders voorgelegd. Daarin zijn thema's zoals klimaatverandering, het concept-Klimaatakkoord, de financiering van klimaatbeleid en het Nederlands klimaatbeleid in internationaal perspectief aan de orde gekomen. In dit rapport worden de belangrijkste inzichten gepresenteerd.

Inhoud

3	Conclusie
10	Klimaatverandering
14	Het klimaatakkoord
20	Klimaatmaatregelen
29	De financiering van klimaatbeleid
32	Nederlands klimaatbeleid in internationaal perspectief
35	De rol van het bedrijfsleven bij klimaatbeleid
39	Het klimaatdebat
41	Onderzoeksopzet

Conclusie

Conclusie

1. Klimaatverandering

Veel Nederlanders maken zich zorgen over klimaatverandering en de gevolgen daarvan voor Nederland.

Er is ook welwillendheid om tot actie over te gaan: veel burgers geven aan bereid te zijn een persoonlijke financiële bijdrage te willen leveren aan klimaatbeleid.

2. Klimaatakkoord

Veel kiezers staan in beginsel positief tegenover het klimaatakkoord. Wel geven veel burgers aan meer betrokken te willen worden bij het kiezen van specifieke maatregelen, en vindt men dat er te weinig rekening wordt gehouden met de persoonlijke financiële situatie van burgers bij de politieke besluitvorming.

3. Klimaatmaatregelen

Voor veel potentiële klimaatmaatregelen geldt: de groep Nederlanders die voor invoering is, is groter dan de groep die tegen invoering is. Een CO2-heffing voor bedrijven kan op veel steun rekenen. De vleestaks is het minst populair. Ongeveer een kwart van de bevolking vindt dat Nederland in vergelijking met andere landen voorop moet lopen met klimaatbeleid, terwijl vier op de tien vinden dat een dergelijke voortrekkersrol niet nodig is.

4. Politieke scheidslijnen

Voor veel vraagstukken rondom het klimaat geldt dat de traditionele links-rechts tegenstelling relevant is: aanhangers van linkse partijen (met name GroenLinks, D66 en PvdA) maken zich meer zorgen over klimaatverandering en zijn in grotere mate bereid te betalen voor klimaatbeleid dan aanhangers van rechtse partijen (met name FvD en PVV). Voor veel CDA'ers en VVD'ers geldt dat zij verdeeld zijn over klimaatbeleid.

Conclusie - Klimaatverandering

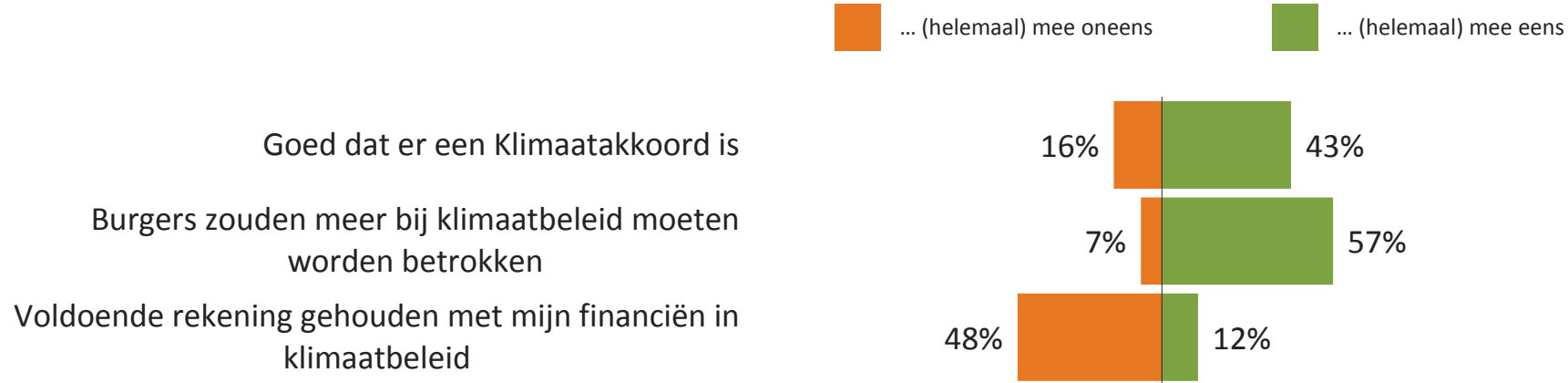
- 1.** Een meerderheid van de Nederlanders ervaart de opwarming van de aarde als problematisch, en maakt zich er zorgen over. Men is verdeeld over de toon van het debat.

*Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.
Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.*

Conclusie - Klimaatakkoord

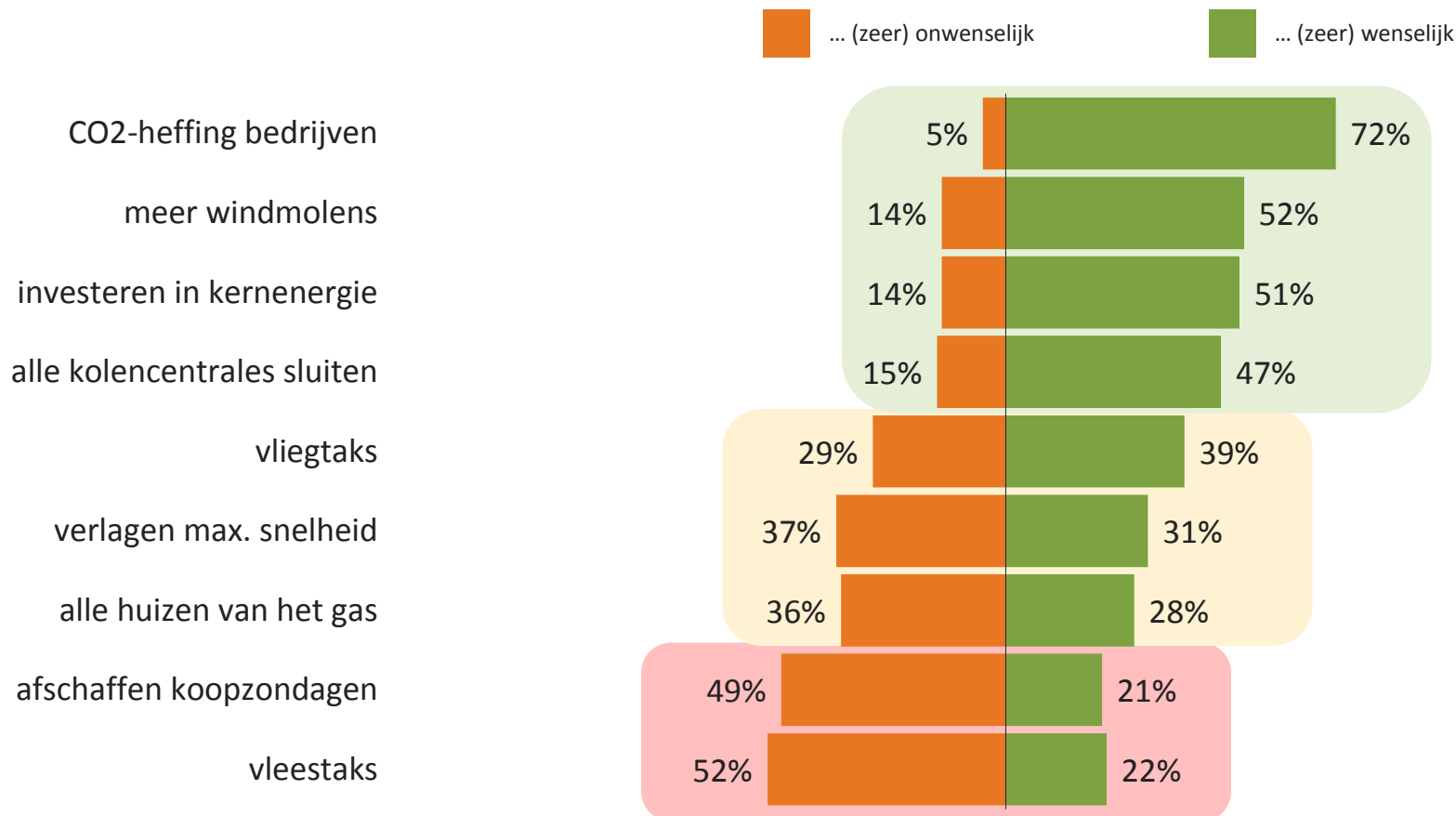
- 2.** Bijna 6 op de 10 burgers vinden dat zij meer zouden moeten worden betrokken bij klimaatbeleid. En de helft maakt zich zorgen over de financiële haalbaarheid van het klimaatbeleid. Tegelijkertijd vinden veel burgers het goed dat er een concept-Klimaatakkoord ligt.

Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.
Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Conclusie - Klimaatmaatregelen

3. Voor veel potentiële klimaatmaatregelen geldt: meer Nederlanders zijn voor dan tegen. Een CO2-heffing voor bedrijven is het meest populair, afschaffen van de koopzondag en de vleestaks het minst.

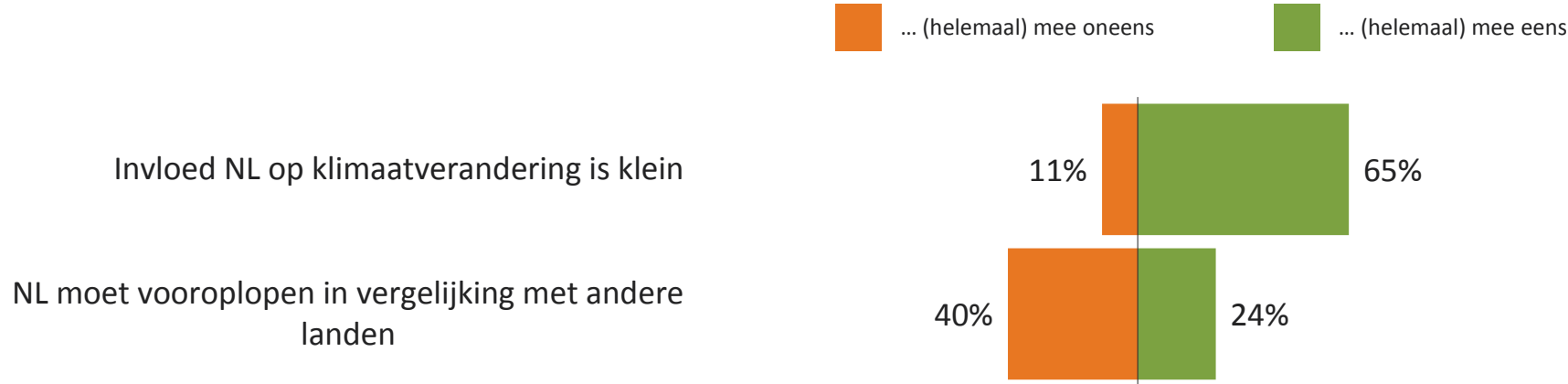

Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.
Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Conclusie – Klimaatbeleid in international perspectief

4.

Een ruime meerderheid van de kiezers vindt dat de invloed van Nederland op de wereldwijde klimaatverandering klein is. Er is meer verdeeldheid over de vraag of Nederland in vergelijking met andere landen voorop moet lopen met klimaatbeleid, maar meer burgers zijn tegen dan voor een dergelijke voortrekkersrol.

Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.
Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Conclusie – Klimaatbeleid & de rol van bedrijven

- 5.** Een grote meerderheid van de Nederlandse kiezers onderschrijft het idee dat ‘de vervuiler moet betalen’. Dat zien we ook terug in steun voor de invoering van een CO2-heffing voor bedrijven. Dat dit mogelijk banen zou kosten is een argument dat niet breed wordt gedragen.

Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.
Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

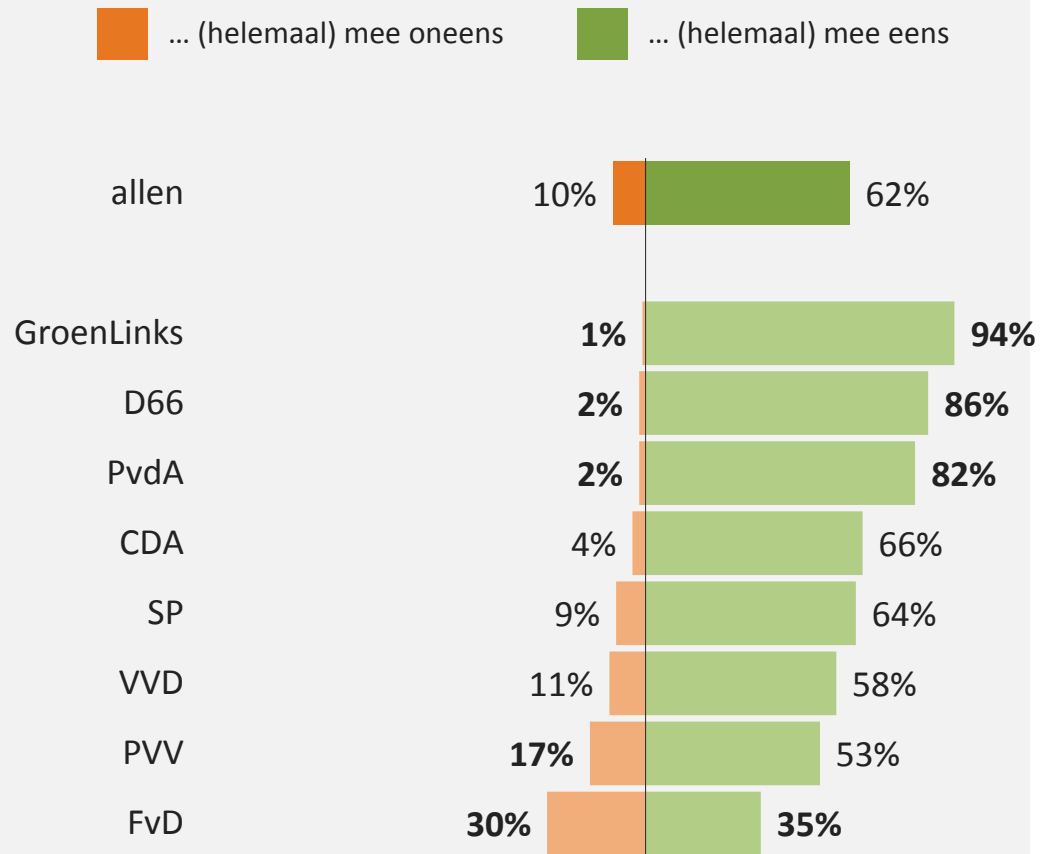
1

Klimaatverandering

In hoeverre maken Nederlanders zich zorgen over klimaatverandering? En wat vindt men van de toon van het debat?

De opwarming van de aarde is problematisch

Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

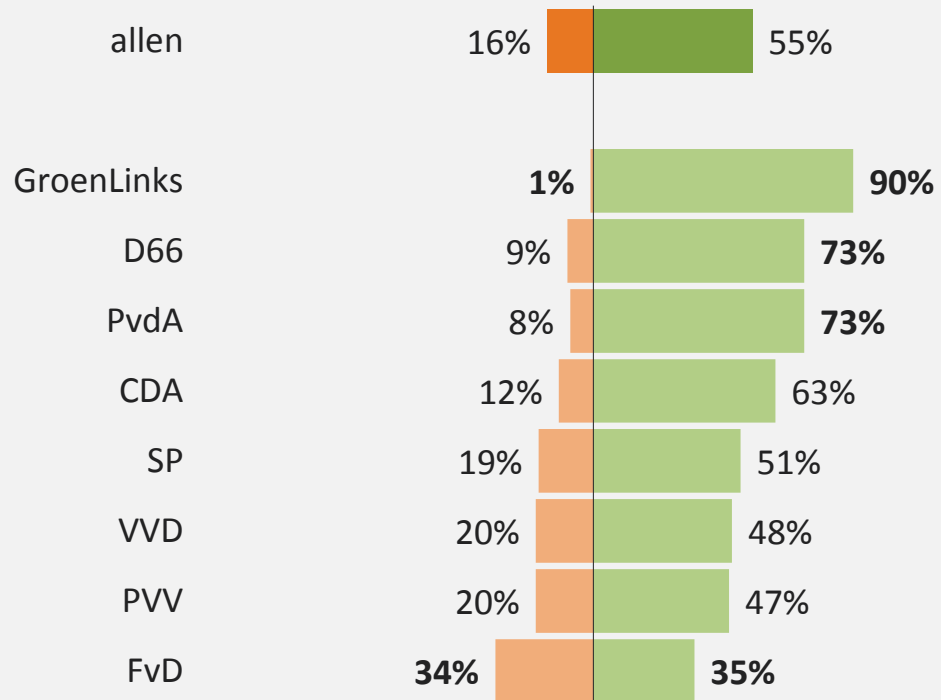
Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Zes op de tien Nederlanders vinden de opwarming van de aarde problematisch terwijl slechts 1 op de tien zegt dit geen probleem te vinden.

Aanhangers van alle partijen vinden de opwarming van de aarde in meerderheid problematisch, met uitzondering van aanhangers van Forum voor Democratie.

Ik maak mij zorgen over de gevolgen van de wereldwijde klimaatverandering voor Nederland

■ ... (helemaal) mee oneens ■ ... (helemaal) mee eens

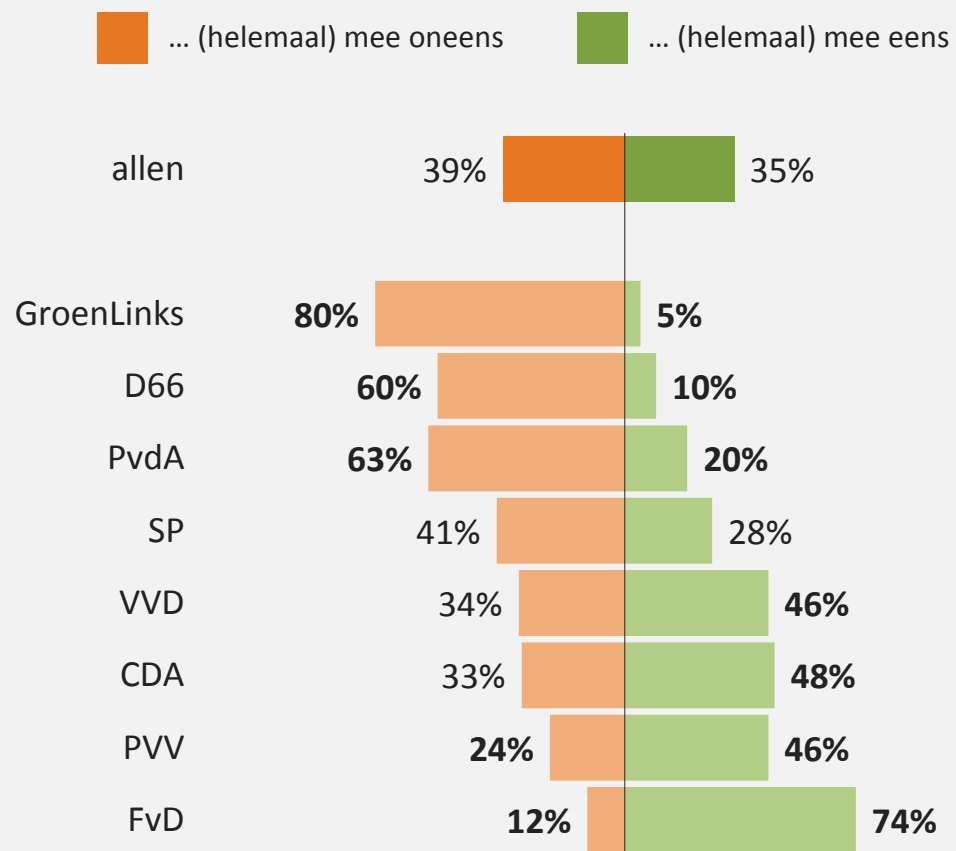
Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Een meerderheid van de Nederlanders maakt zich zorgen over de wereldwijde klimaatverandering voor Nederland. Minder dan twee op de tien zeggen zich geen zorgen te maken.

Aanhangers van linkse partijen (GroenLinks, D66 en de PvdA) maken zich in grotere mate zorgen om de gevolgen van klimaatverandering voor Nederland dan aanhangers van andere partijen. Aanhangers van Forum voor Democratie zijn verdeeld over de mate waarin zij zich zorgen maken.

Het debat in Nederland over klimaatverandering is overdreven

Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Nederlanders zijn verdeeld over de vraag of zij het klimaatdebat in Nederland als overdreven ervaren.

Aanhangers van linkse partijen (GroenLinks, D66 en de PvdA) zijn het oneens met de stelling dat het debat overdreven is. Aanhangers van rechtse partijen, en dan met name de PVV en Forum voor Democratie vinden wel dat het klimaatdebat in Nederland overdreven is.

2

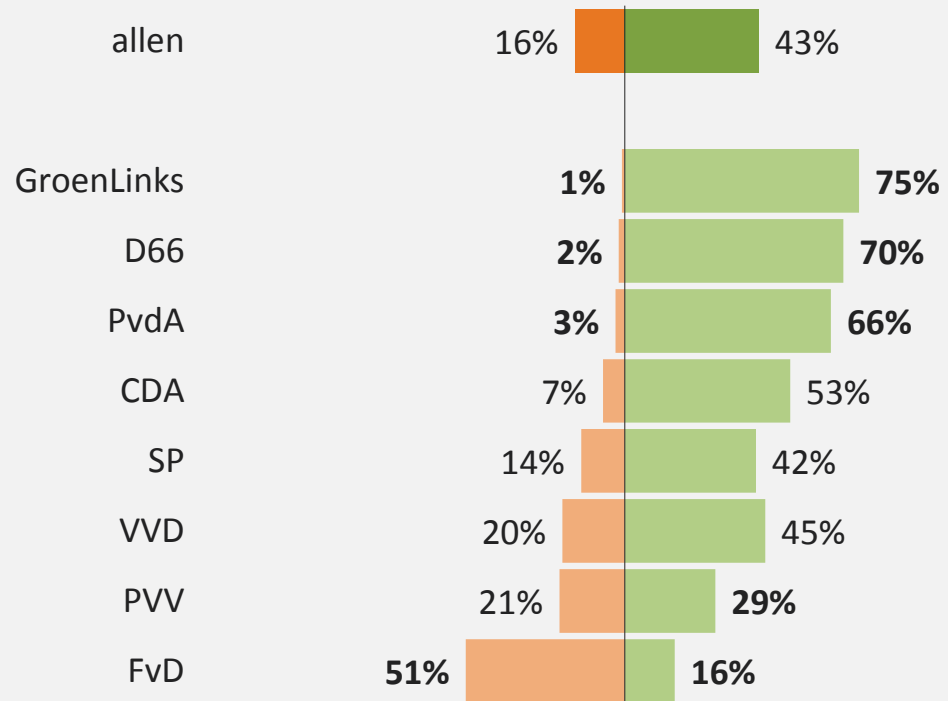
Het Klimaatakkoord

Hoe staan Nederlanders tegenover het Klimaatakkoord? En speelt het een rol bij hun stemkeuze voor de Provinciale Statenverkiezingen?

Het is goed dat er in Nederland een concept-Klimaatakkoord is

... (helemaal) mee oneens ... (helemaal) mee eens

Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

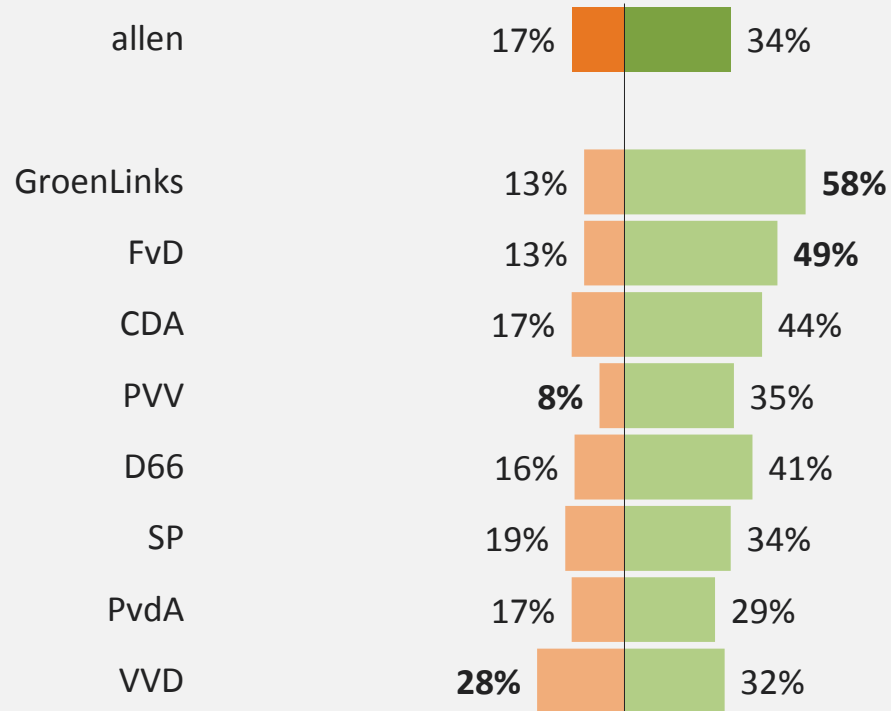
Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Veel meer Nederlanders zijn het eens dan oneens met de stelling dat het goed is dat er in Nederland nu een concept-Klimaatakkoord ligt.

Aanhangers van Forum voor Democratie vinden het in meerderheid slecht dat er een Klimaatakkoord is.

De maatregelen die worden voorgesteld in het concept-Klimaatakkoord zullen een rol spelen bij mijn stem bij de Provinciale Statenverkiezingen

■ ... (helemaal) mee oneens ■ ... (helemaal) mee eens

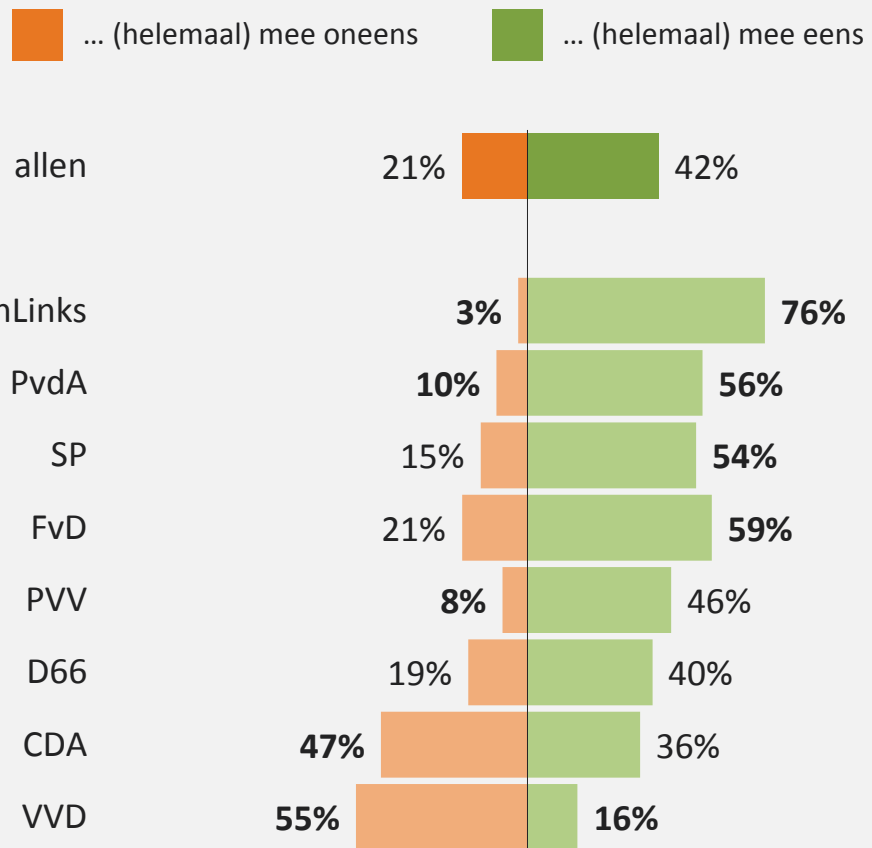
Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Ongeveer 1 op de drie kiezers zegt dat het Klimaatakkoord een rol gaat spelen bij de Provinciale Statenverkiezingen.

Aanhangers van GroenLinks en Forum voor Democratie zijn eensgezind als het gaat om de rol van het Klimaatakkoord bij de stemkeuze; voor beide groepen kiezers zal het een belangrijke rol spelen. VVD'ers zijn vaker dan de gemiddelde Nederlander geneigd te zeggen dat het Klimaatakkoord juist geen rol zal spelen bij de stemkeuze voor de Provinciale Staten.

Beleid rondom klimaat vind ik dermate belangrijk dat het kabinet Rutte 3 erover mag vallen

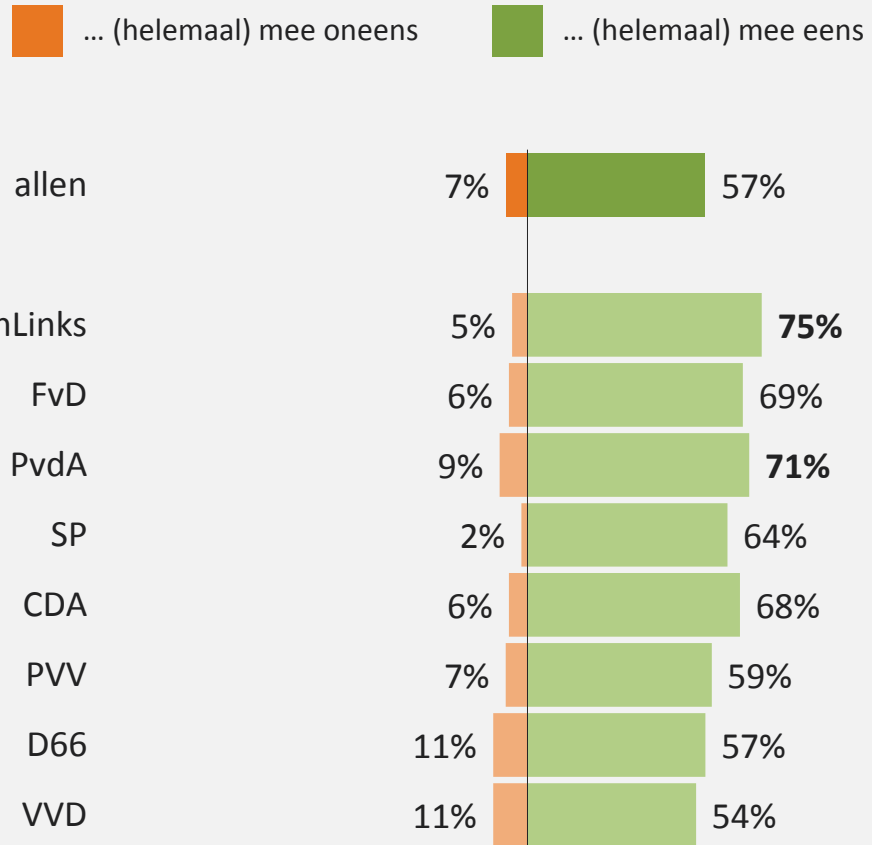
Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

De groep kiezers die zegt dat klimaatbeleid belangrijk genoeg is voor een kabinetsval is ongeveer twee keer zo groot als de groep die aangeeft dat het thema daarvoor niet belangrijk genoeg is.

Aanhangers van oppositiepartijen vinden het thema belangrijk genoeg om het kabinet te laten struikelen. Aanhangers van regeringspartijen, met name CDA'ers en VVD'ers, vinden niet dat het kabinet daardoor mag vallen.

Burgers zouden meer moeten worden betrokken bij het kiezen van maatregelen tegen klimaatverandering

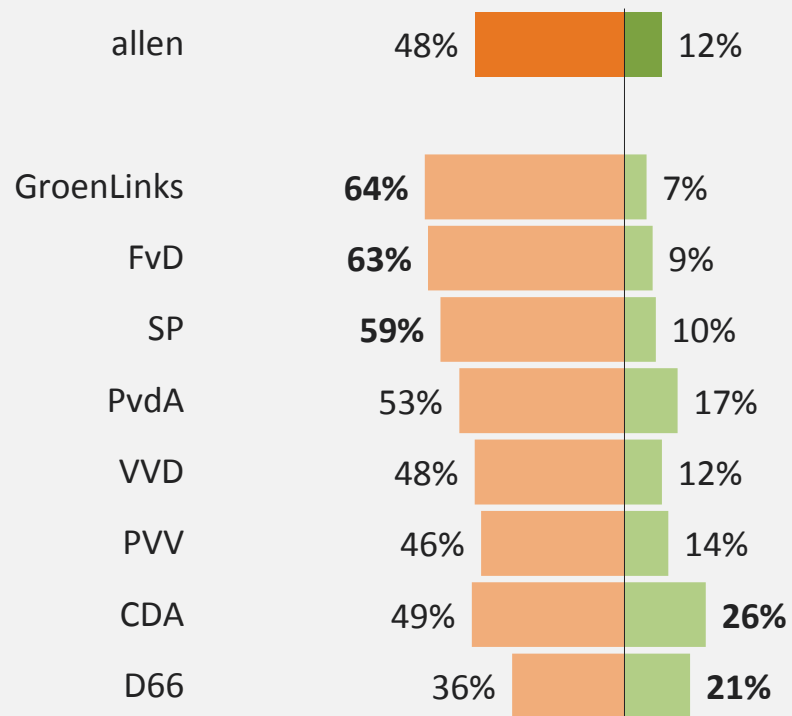
Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Bijna zes op de tien kiezers vinden dat zij meer moeten worden betrokken bij het opstellen van klimaatbeleid. We zien geen grote verschillen tussen aanhangers van verschillende partijen, hoewel aanhangers van GroenLinks en PvdA iets uitgesprokener zijn dan aanhangers van andere partijen.

Er wordt voldoende rekening gehouden in de politiek met de eventuele effecten van klimaatmaatregelen op mijn persoonlijke financiële situatie

■ ... (helemaal) mee oneens ■ ... (helemaal) mee eens

Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Bijna de helft van alle Nederlanders vindt dat er in de politiek niet genoeg rekening wordt gehouden met hun financiën bij het opstellen van klimaatbeleid.

De zorgen om de financiering van klimaatregelen vinden we onder aanhangers van zowel rechtse partijen (zoals Forum voor Democratie) als linkse partijen (bijvoorbeeld GroenLinks). Wel maken kiezers van de coalitiepartijen CDA en D66 zich in iets mindere mate zorgen om het financiële aspect van klimaatbeleid.

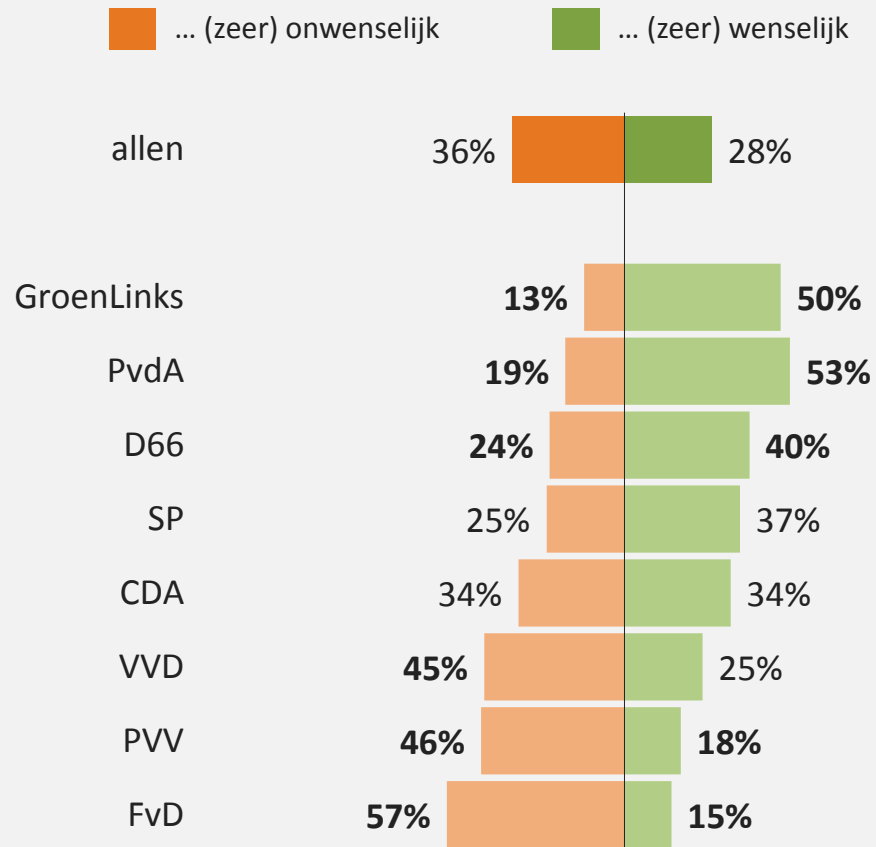
3

Klimaatmaatregelen

Hoe denken Nederlanders over specifieke maatregelen om klimaatverandering, en de gevolgen daarvan, tegen te gaan?

Alle huizen in Nederland moeten van het gas af

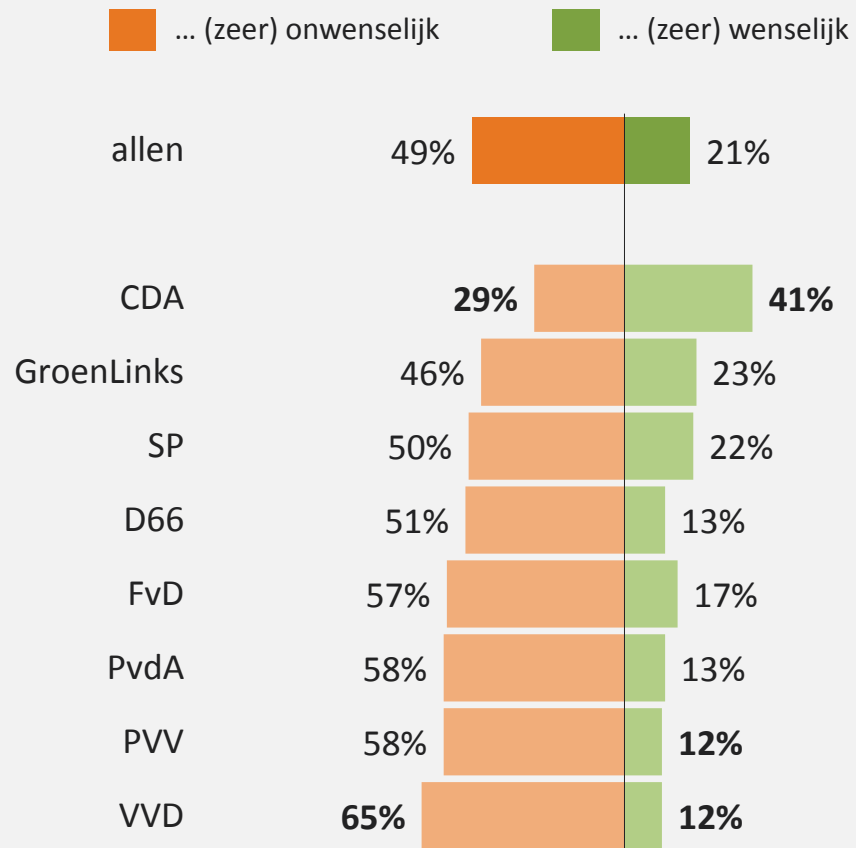
Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Nederlanders zijn verdeeld over de vraag of alle huizen van het gas af moeten.

Aanhangers van linkse partijen (GroenLinks, PvdA, D66) zijn enthousiaster over dit plan dan aanhangers van rechtse partijen (VVD, PVV, FvD). Opvallend is de verdeeldheid onder CDA-aanhangers.

Koopzondagen moeten worden afgeschaft

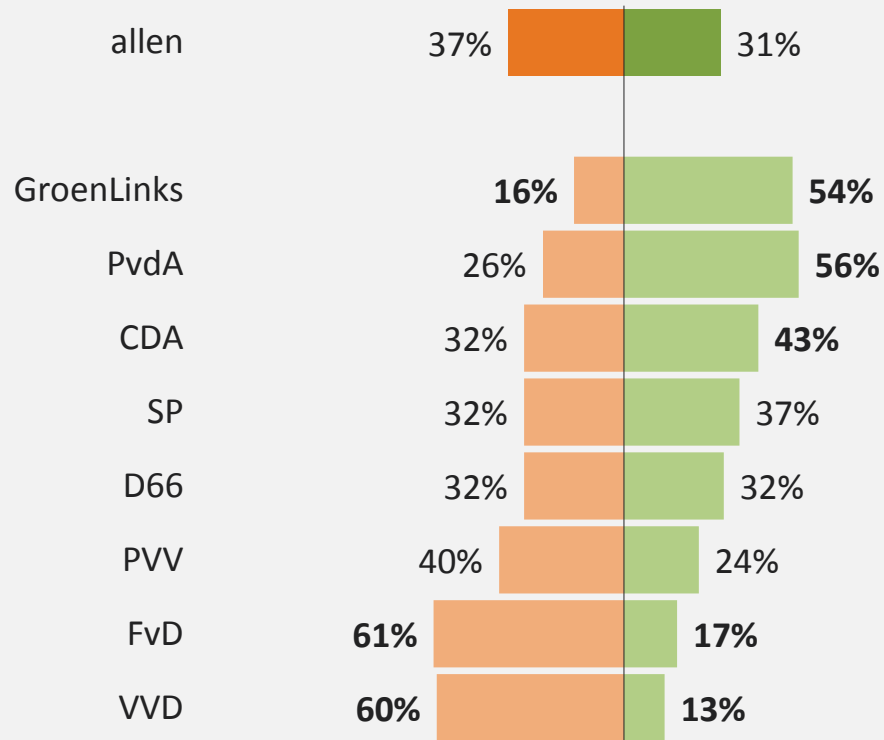
Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Er is maar weinig steun voor de volledige afschaffing van koopzondagen. Alleen onder CDA-aanhangers zijn meer kiezers voor dan tegen het afschaffen van de koopzondag.

De maximumsnelheid moet worden verlaagd van 130 km per uur naar 100 km per uur

■ ... (zeer) onwenselijk
 ■ ... (zeer) wenselijk

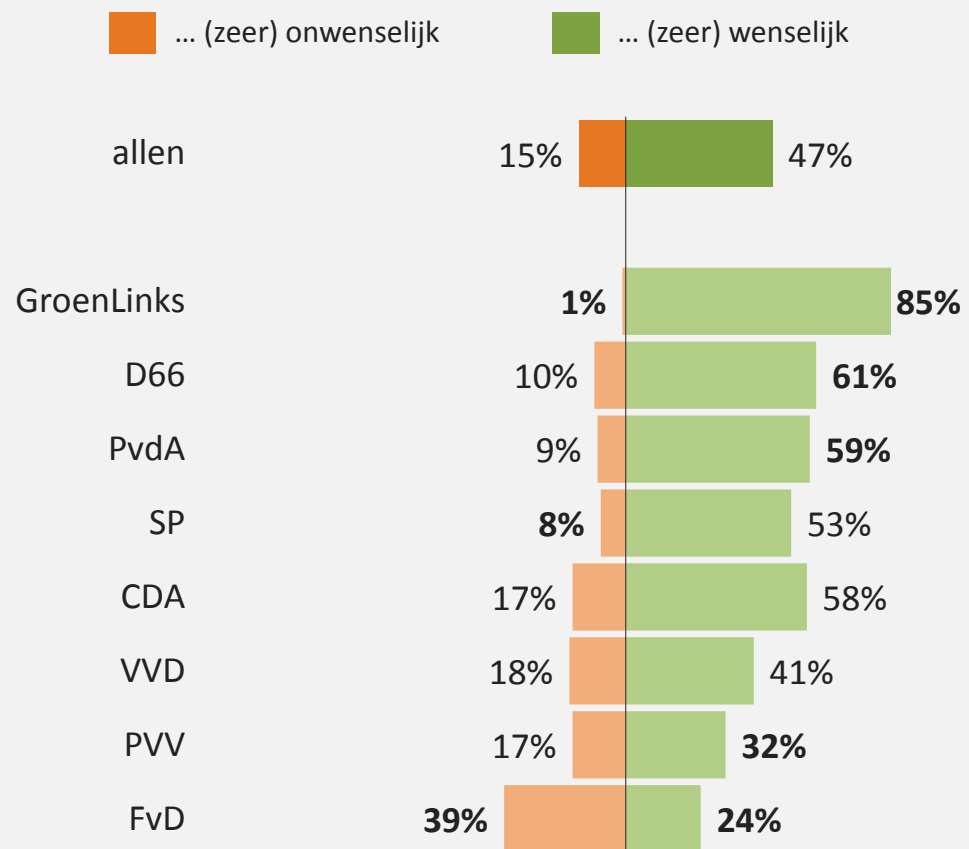
Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Nederlanders zijn verdeeld over het verlagen van de maximumsnelheid: ongeveer 1 op de drie burgers acht dit onwenselijk, maar tegelijkertijd zeggen drie op de 10 dit wel te zien zitten.

Aanhangers van GroenLinks en PvdA zijn in meerderheid voor verlaging van de maximumsnelheid. Er zijn ook meer CDA'ers voor verlaging dan tegen verlaging. Aanhangers van SP en D66 zijn verdeeld. Onder PVV'ers vinden we meer tegen- dan voorstanders, en aanhangers van Forum voor Democratie en de VVD zijn het minst enthousiast over dit plan.

In Nederland moeten alle kolencentrales worden gesloten

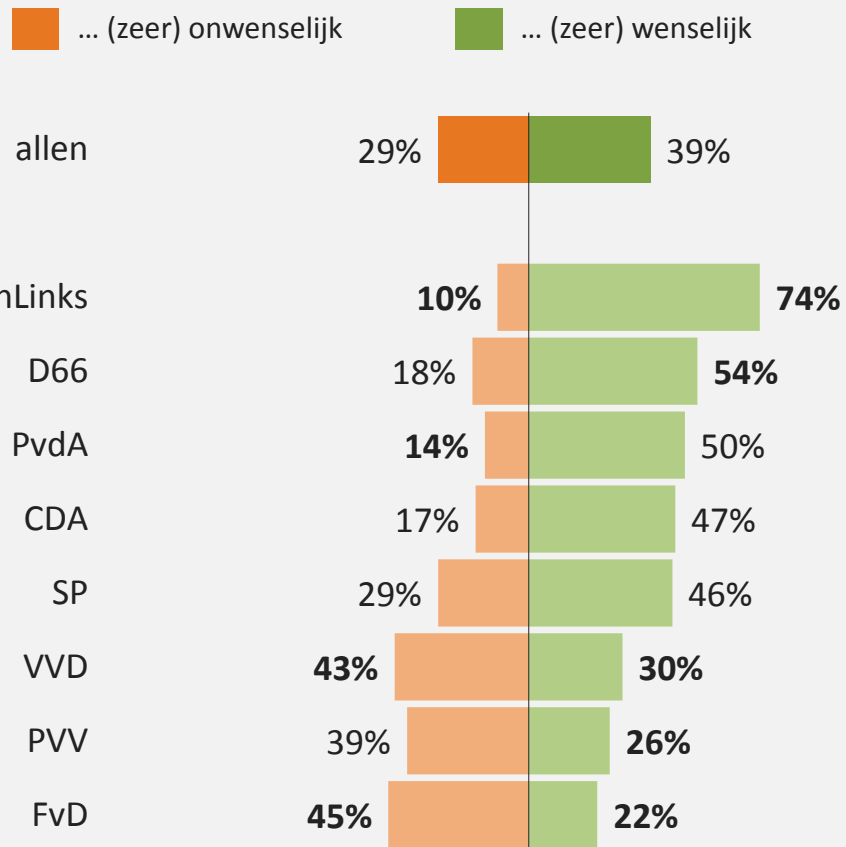
Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Veel meer kiezers zijn voor dan tegen het sluiten van alle kerncentrales in Nederland. Bijna de helft (47%) van alle Nederlanders is voor sluiting.

Forum voor Democratie is de enige partij onder wiens aanhangers een grotere groep tegen dan voor sluiting van alle kolencentrales is.

Vliegen moet duurder worden gemaakt door invoering van een extra belasting (een vliegtaks)

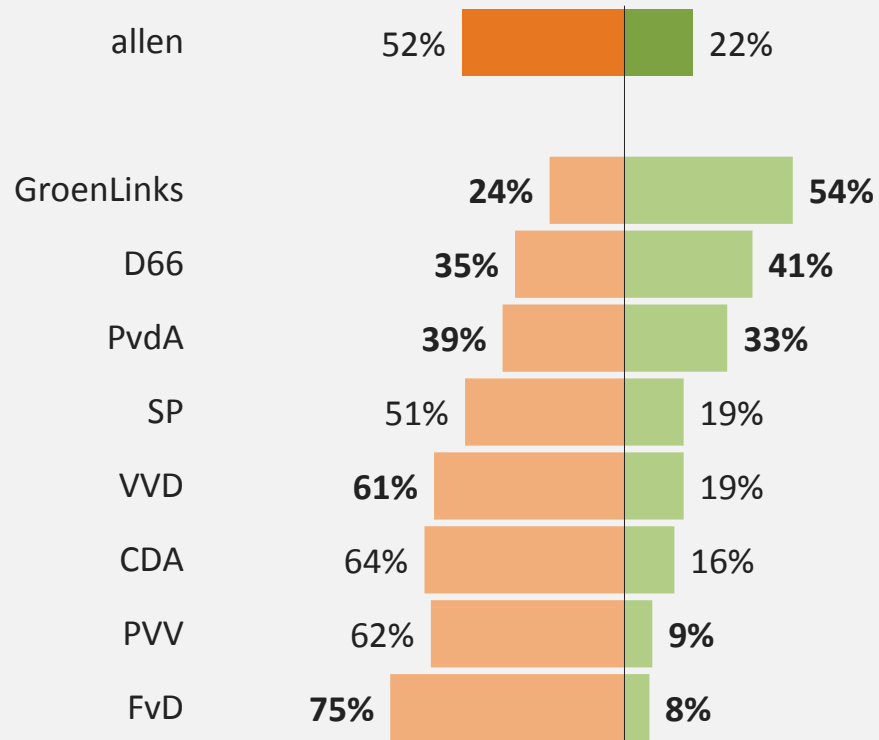
Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Er is geen duidelijke meerderheid voor het invoeren van een vliegtaks. Toch zijn meer Nederlanders voor dan tegen: vier op de tien steunen de vliegtaks, drie op de tien zijn tegen.

Het eten van vlees moet duurder worden gemaakt door invoering van een extra belasting (een vleestaks)

... (zeer) onwenselijk ... (zeer) wenselijk

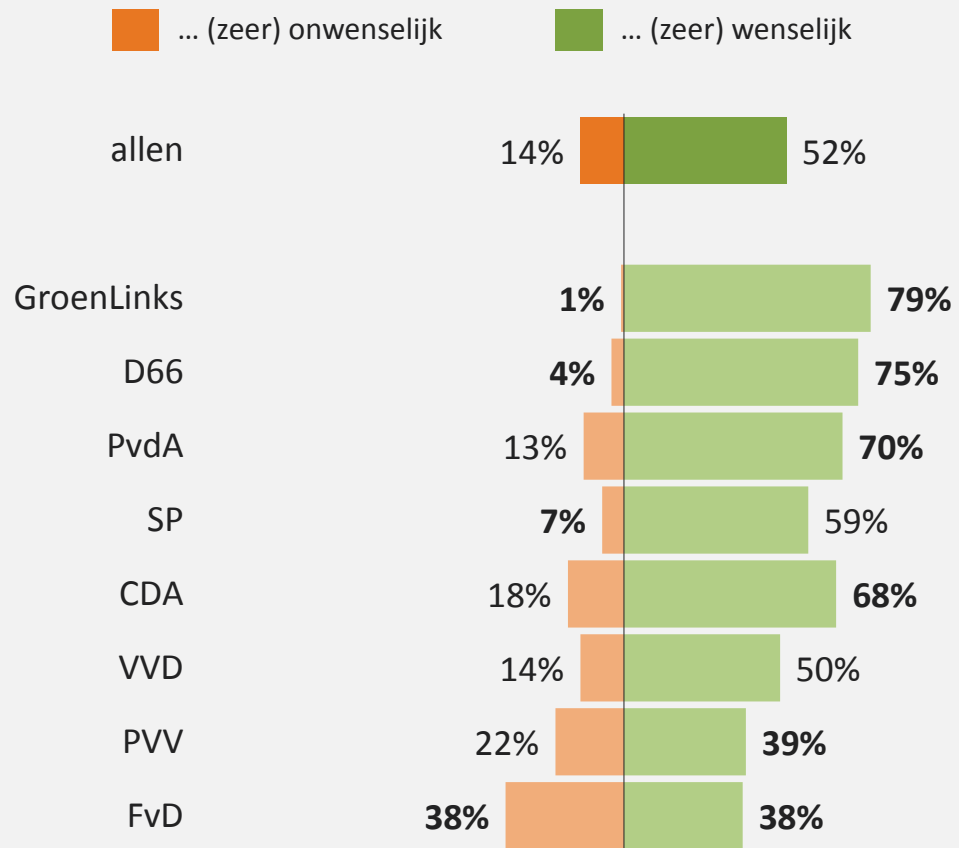

Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Ongeveer de helft van alle kiezers is tegen een vleestaks, terwijl slechts twee op de 10 daar wel voor zijn. Alleen onder aanhangers van GroenLinks is de groep voorstanders duidelijk groter dan de groep tegenstanders.

Er moeten meer windmolens worden gebouwd

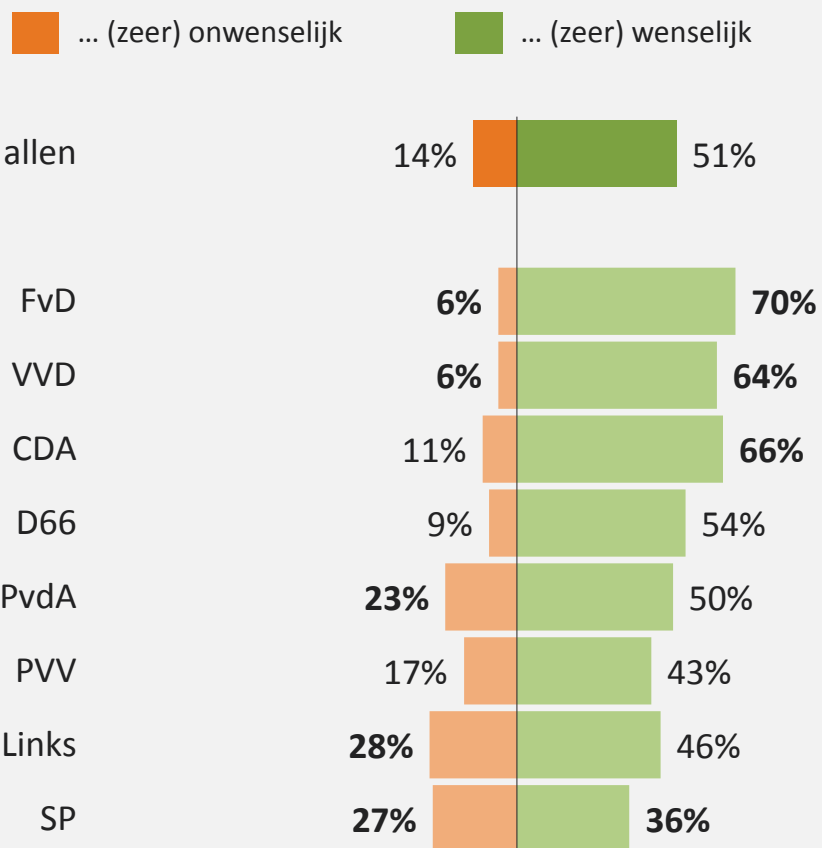
Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Er is relatief veel steun voor het bouwen van meer windmolens in Nederland: ongeveer de helft van de kiezers vindt dit wenselijk, terwijl maar iets meer dan 1 op de 10 meer windmolens onwenselijk acht.

Onder aanhangers van bijna alle partijen zijn meer kiezers voor dan tegen. Zelfs onder PVV'ers – zeer kritisch over andere voorstellen – is de groep voorstanders bijna tweemaal zo groot als de groep tegenstanders. Aanhangers van Forum voor Democratie zijn verdeeld.

Nederland moet investeren in de ontwikkeling van schone vormen van kernenergie (energie uit kernreacties)

Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Ongeveer de helft van alle kiezers ziet kernenergie als een alternatieve vorm van energieopwekking waarin moet worden geïnvesteerd.

Aanhangers van rechtse partijen (FvD, VVD, CDA) zijn het meest enthousiast, maar ook linkse kiezers zijn te porren voor investeringen in kernenergie. Alleen SP'ers zijn verdeeld.

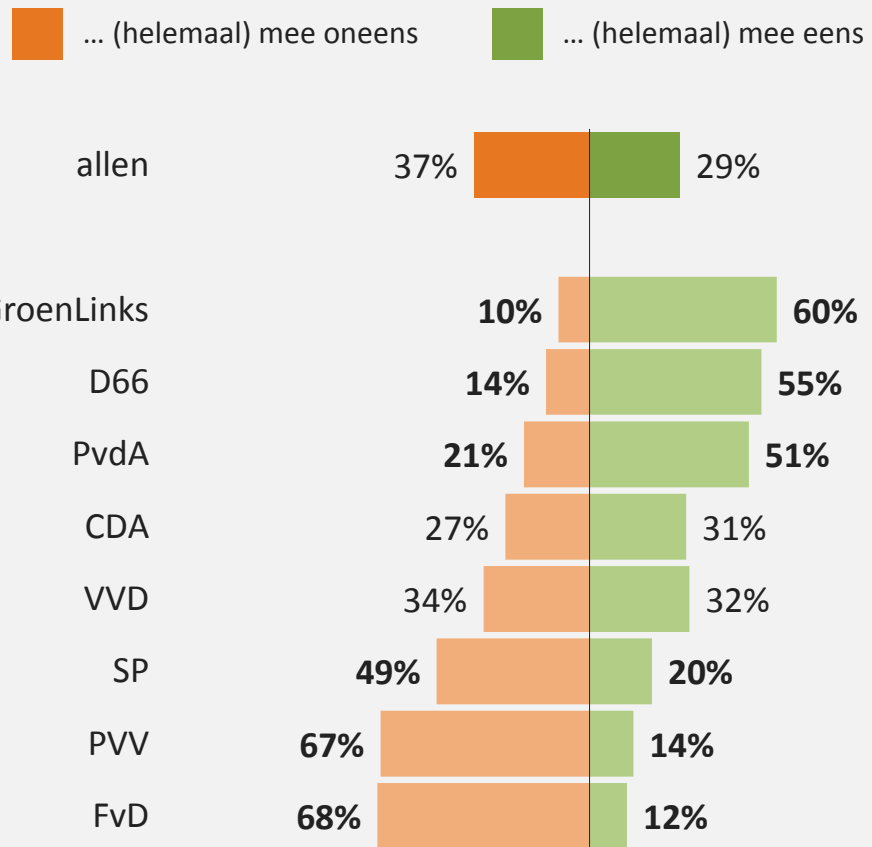
4

De financiering van klimaatbeleid

In hoeverre zijn Nederlanders bereid mee te betalen
aan de financiering van klimaatmaatregelen?

Ik ben bereid een persoonlijke financiële bijdrage te leveren aan klimaatbeleid

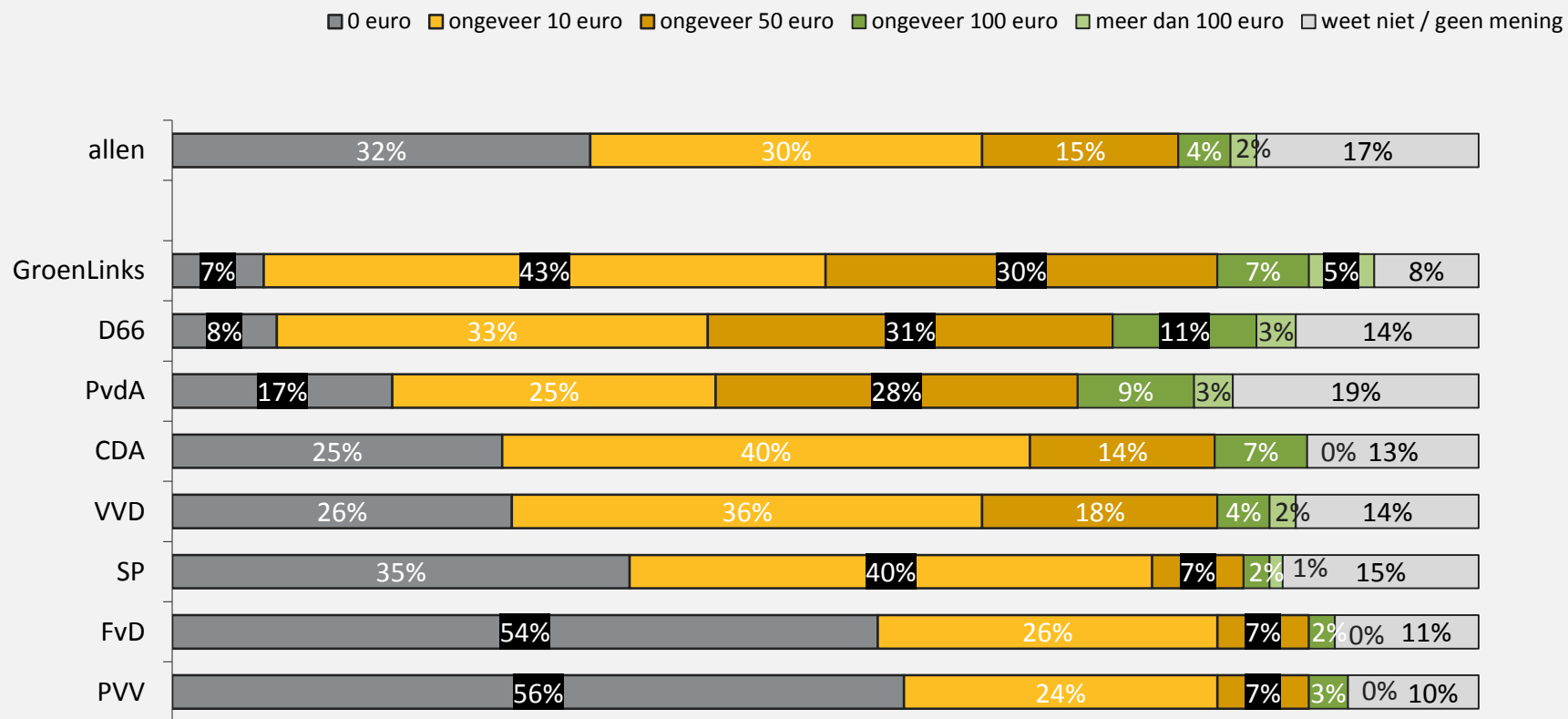
Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Nederlanders zijn verdeeld over de mate waarin zij bereid zijn een financiële bijdrage te leveren aan klimaatbeleid: drie op de tien zijn wel daartoe bereid, bijna vier op de tien niet.

Aanhangers van GroenLinks, D66 en de PvdA zeggen te willen meebetalen aan klimaatbeleid terwijl aanhangers van SP, PVV en FvD geen bijdrage willen leveren.

Veel plannen om klimaatverandering (en de gevolgen daarvan) tegen te gaan kunnen consumenten mogelijk geld gaan kosten. Stel dat iedereen in Nederland bijdraagt, hoeveel bent u dan persoonlijk bereid om per maand mee te betalen aan klimaatbeleid?

Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'weet niet/geen mening'. **Dikgedrukte** percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Ongeveer 1 op de drie Nederlanders wil geen financiële bijdrage leveren aan klimaatbeleid; ongeveer de helft van alle burgers is wel bereid daarvoor te betalen.

Vooraf aanhangers van linkse partijen (GroenLinks en D66 en in mindere mate PvdA) zijn bereid in de buidel te tasten, aanhangers van Forum voor Democratie en PVV'ers zijn het minst bereid een financiële bijdrage te leveren.

5

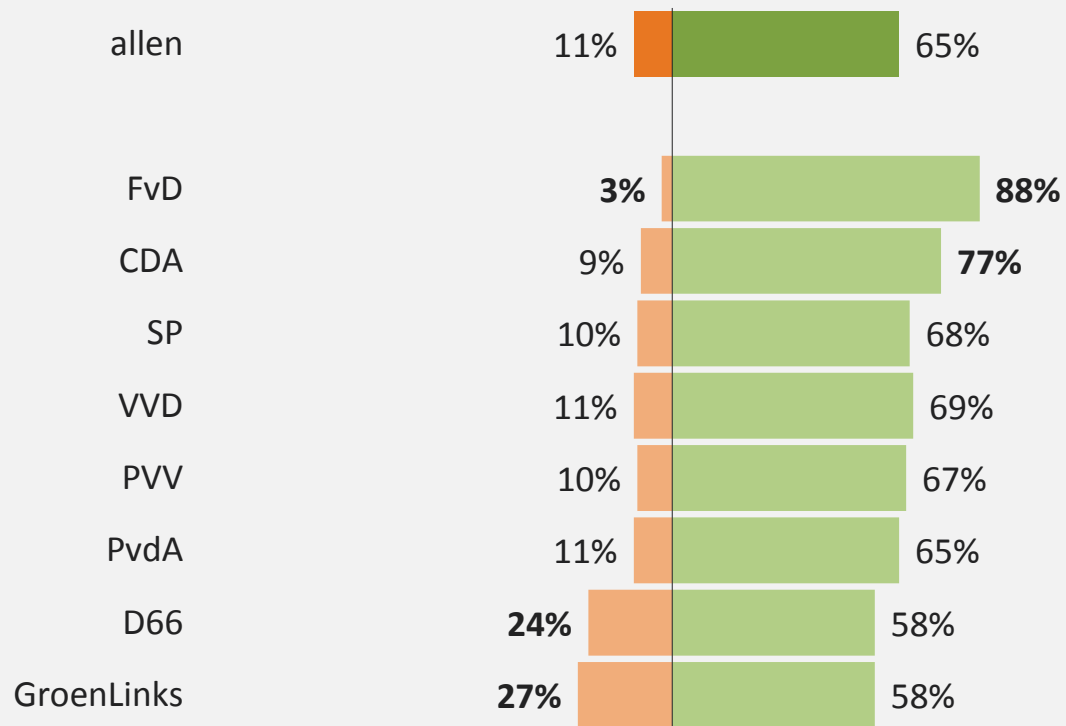
Nederlands klimaatbeleid in internationaal perspectief

Vinden Nederlanders dat hun land voorop moet lopen
in klimaatbeleid ten opzichte van andere landen?

De invloed van Nederland op de wereldwijde klimaatverandering is klein

... (helemaal) mee oneens ... (helemaal) mee eens

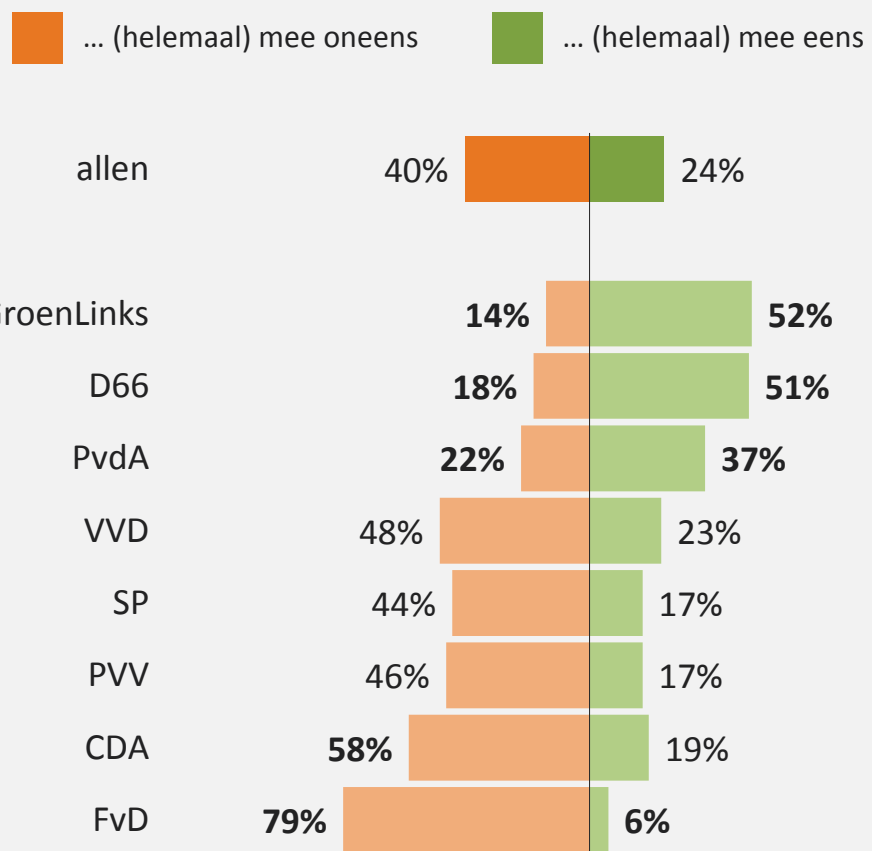

Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

De meeste Nederlanders geloven dat de invloed van Nederland op klimaatverandering wereldwijd klein is. Er zijn meerderheden voor deze stelling te vinden onder aanhangers van alle partijen.

Nederland moet in vergelijking met andere landen voorop lopen als het gaat om klimaatbeleid

Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

De groep Nederlanders die vinden dat Nederland *geen* internationale voortrekkersrol op klimaatgebied moet spelen is groter dan de groep die dat *wel* vindt: vier op de tien zeggen dat Nederland niet voorop moet lopen terwijl 1 op de vier zegt dat ons land dat wel moet doen.

Aanhangers van GroenLinks en D66 zijn in meerderheid voor een internationale voorbeeldfunctie op klimaatgebied, CDA'ers en aanhangers van Forum voor Democratie zijn het meest tegen een dergelijke voortrekkersrol.

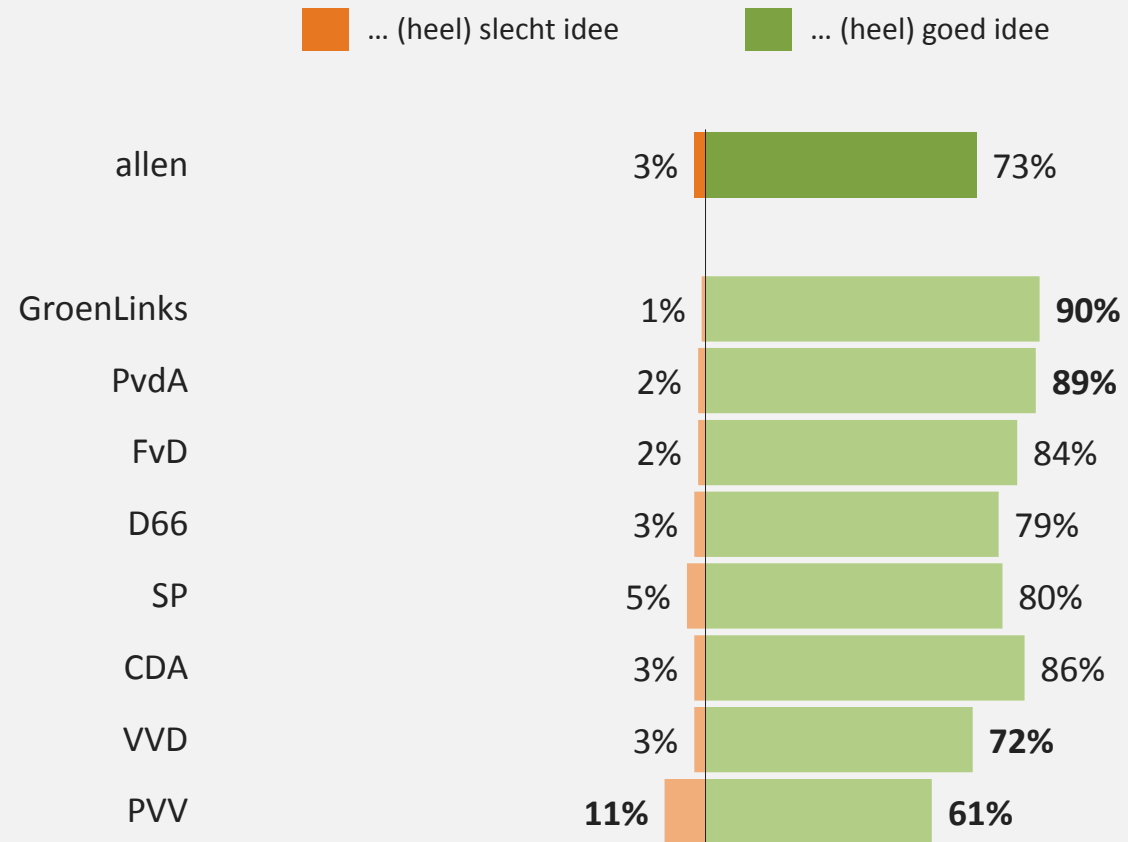
6

De rol van het bedrijfsleven bij klimaatbeleid

Vinden Nederlanders dat vervuilende bedrijven extra moeten worden belast? Of zijn Nederlanders juist bang dat daardoor bedrijven het land ontvluchten?

Voor klimaatbeleid moet gelden: de vervuiler betaalt

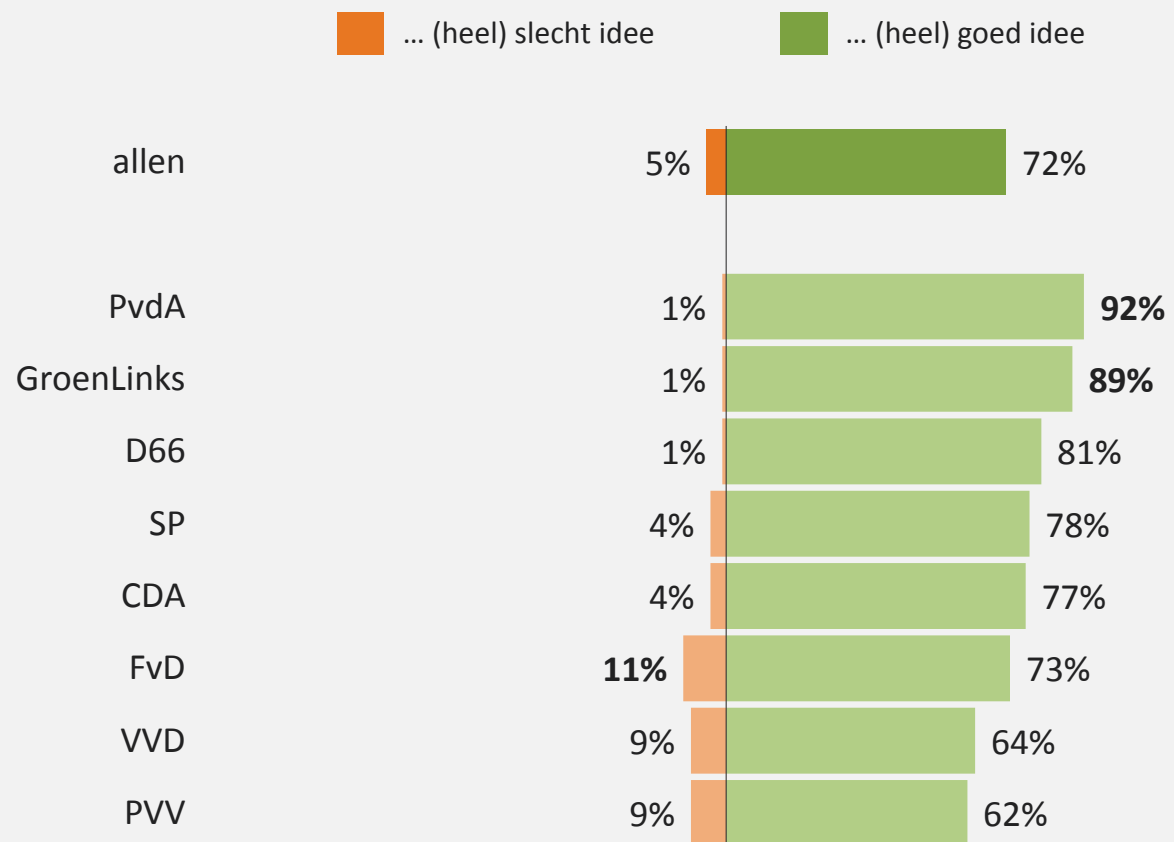

Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Een zeer grote meerderheid van de Nederlanders schaart zich achter het idee 'de vervuiler betaalt'.

Bedrijven moeten een belasting gaan betalen afhankelijk van de hoeveelheid CO2 die ze uitstoten

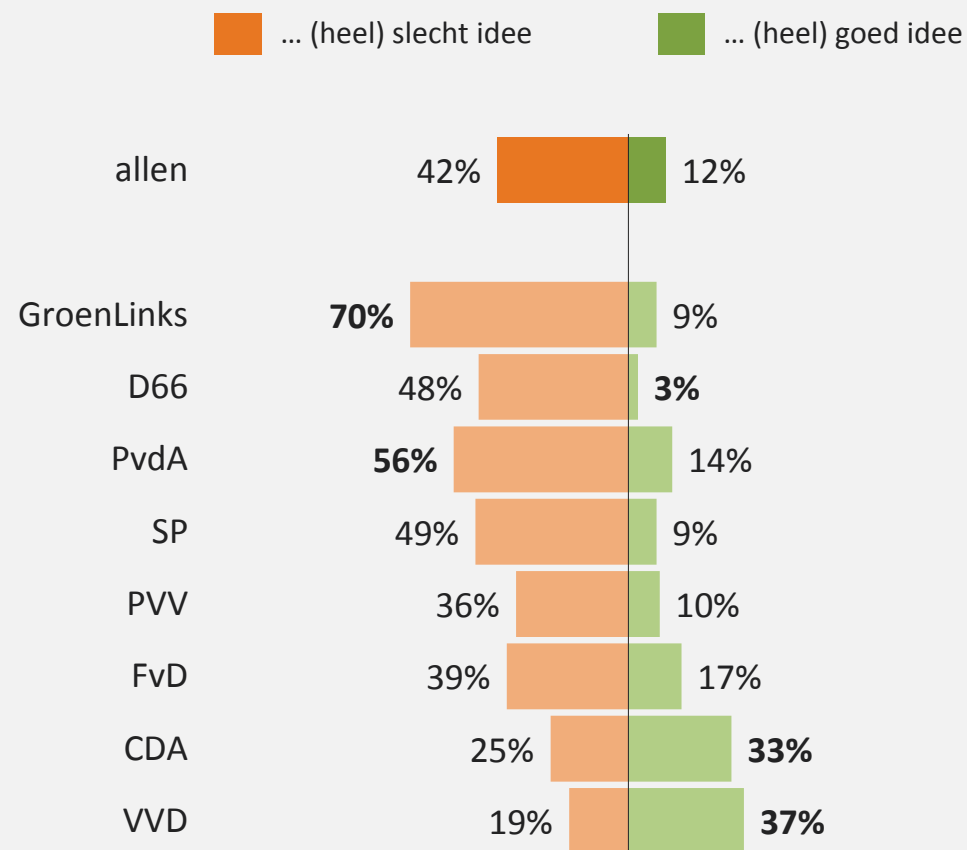

Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Er is zeer veel steun onder kiezers van alle partijen voor de invoering van een zogenaamde CO2-heffing voor bedrijven.

Bedrijven moeten niet extra worden belast omdat het mogelijk banen in gevaar brengt

Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Ruim vier op de tien Nederlanders zien niets in het argument dat bedrijven niet extra moeten worden belast omdat dit banen in gevaar zou brengen. Opvallend is dat ook veel aanhangers van de PVV en FvD dit argument niet ondersteunen. CDA'ers zijn verdeeld; meer VVD'ers zijn voor dan tegen het *niet* extra belasten van bedrijven.

7

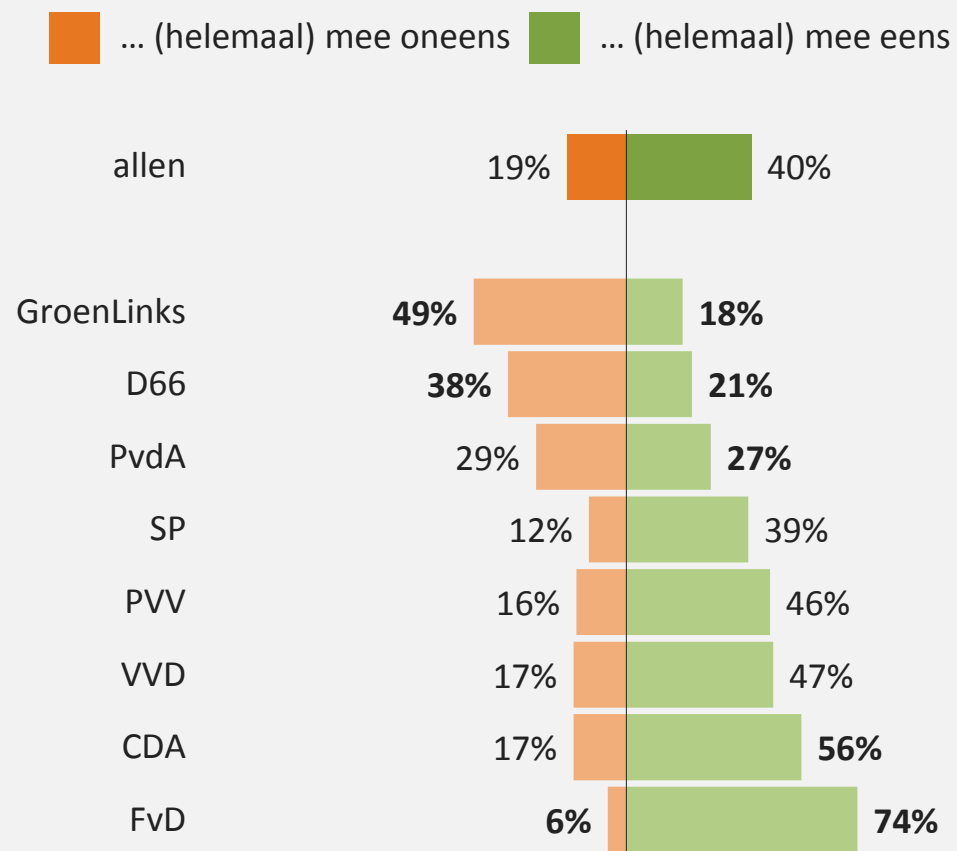
Het klimaatdebat

Wij legden Nederlander twee tegenovergestelde posities in het klimaatdebat voor

Positie 1

“De kosten van klimaatmaatregelen in Nederland (ongeveer tussen de 300 en 700 miljard over 20 jaar) wegen niet op tegen de opbrengsten (een minieme afname van de opwarming van de aarde door de bijdrage van Nederland alleen)”

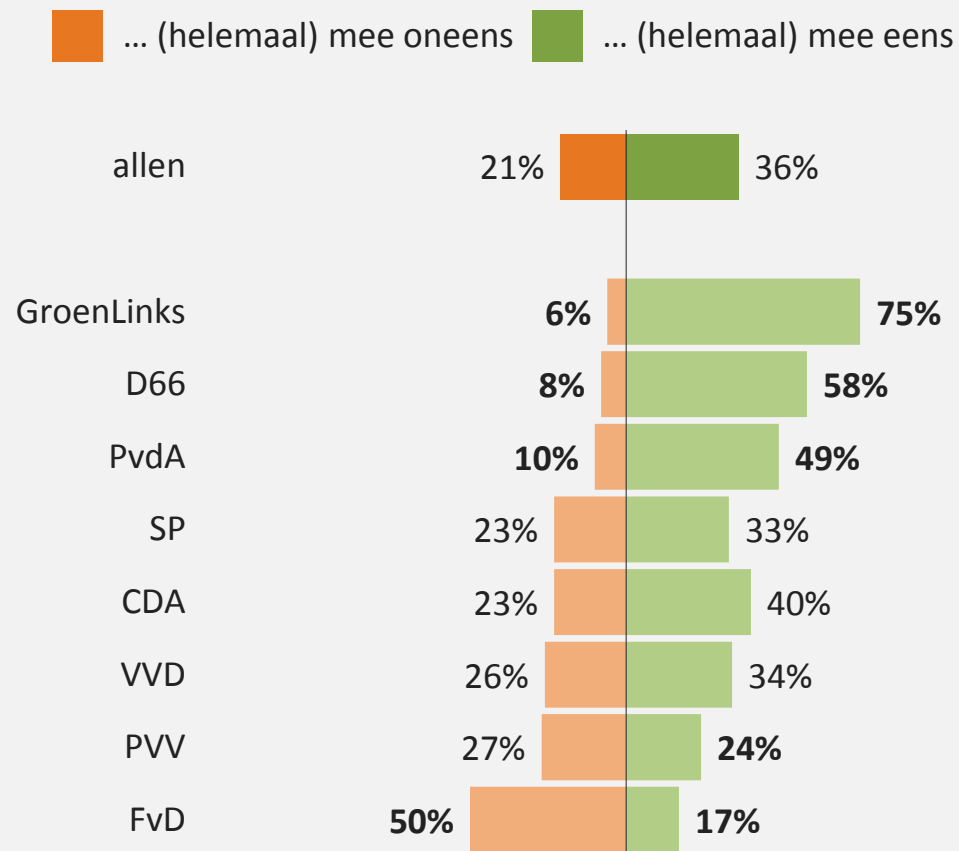

Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Positie 2

“Het is belangrijk dat alle landen bijdragen aan het tegengaan van de opwarming van de aarde; Nederland moet nu investeren in de omschakeling naar een duurzame economie omdat Nederland achterloopt in vergelijking met andere Europese landen”

Basis: Nederlanders 18+ (n=1026). Rest tot 100%: 'neutraal of weet niet/geen mening'.

Dikgedrukte percentages weerspiegelen statistisch significante verschillen (95%) t.o.v. gemiddelde Nederlander. Veldwerkperiode: 22-25 februari 2019.

Onderzoeksopzet

Onderzoeksopzet

Methode

De gegevens in dit rapport zijn gebaseerd op onlineonderzoek van Ipsos onder een representatieve steekproef van 1.026 stemgerechtigde Nederlanders. Afwijkingen tussen de samenstelling van de steekproef en de samenstelling van de Nederlandse stemgerechtigde bevolking op de kenmerken leeftijd, geslacht, opleiding, regio, werkzaamheid en stemgedrag bij de laatste landelijke verkiezingen (de Tweede Kamerverkiezingen 2017) zijn door middel van een weging gecorrigeerd. De onnauwkeurigheidsmarges bij dit onderzoek (uitgaande van een betrouwbaarheidsinterval van 95%) lopen uiteen van ongeveer 1% tot 3%. De gegevens zijn verzameld van vrijdag 22 februari tot en met maandag 25 februari 2019. 'Aanhangers' van partijen zijn respondenten die aangegeven op een bepaalde partij te zullen stemmen als er morgen verkiezingen voor de Tweede Kamer zouden worden gehouden. Het is dus de huidige partijvoorkeur.

Meer informatie

Ipsos heeft dit onderzoek uitgevoerd in opdracht van De Telegraaf.

Neem voor meer informatie over dit onderzoek contact op met Sjoerd van Heck:

sjoerd.vanheck@ipsos.com

DANK U